

## Yhteenveto 3/08

Historiallinen Aikakauskirja 3/2008 sisältöä ovat:

Tiina H. Airaksinen toteaa artikkelissaan ”Suomalaisuus 1900-luvun alun Kiinassa”, että suomalaiset matkustivat itään matkalaukuissa ja sydämissä Sibelius, sauna ja kahvi. Suomalaisuuden määrittely vaati kuitenkin tarkempaa jäsenystä Kiinan ja länsimaiden itseriittoisten sivilisaatioiden keskellä. Vuosikymmenten kuluessa Kiinan suomalaisten identiteettiä rakennettiin isänmaallisuudella, stereotyyppisellä länsimaalaisuudella ja kristillisellä elämänkatsomuksella.

Suomessa on keskusteltu toisinaan siitä, kuinka anglosaksisessa maailmassa ei ymmärretä toisen maailmansodan aikaista Suomen historiaa.

Tavanomaista tälle keskustelulle on yksinomaan suomalaiskansallinen perspektiivi, joka ei ota huomioon vastapuolen – tässä tapauksessa Ison-Britannian – näkökulmaa. Antero Holmilan artikkeli (”Uskon, että uutiset ovat pelkkää potaskaa. Etenkin Suomesta.”

Talvisota brittilehdistön ja lukevan yleisön silmin 1939–40) avaa Suomessa käyttämättömän lähdemateriaalin avulla uudenlaisen historiallisen näkökulman siihen, miten Suomen talvisodan puolustustaistelu ymmärrettiin Isossa-Britanniassa.

Mirkka Danielsbackan artikkelissa ”Miehistön vastarinnan muodot ja merkitykset jatkosodan alkuvaiheessa” tarkastellaan miehistön tottelemattomuusilmiöitä jatkosodan aikaisessa Suomen armeijassa yhden jalkaväkirykmentin tapausanalyysin avulla. Tutkittava aikaväli käsittää koko hyökkäysvaiheen ja asemasodan alun, jolloin mukaan tulevat niin sodan eri vaiheet kuin tottelemattomuuden eri muodot. Pyrkimyksenä on ymmärtää, mitä sotilaskurin kyseenalaistava käyttäytyminen siihen osallistuneille miehille merkitsi. Tulkinnallisina apuvälineinä toimivat James C. Scottin muotoilema arkipäivän vastarinnan käsite sekä Leonard V. Smithin tulkinta armeijaorganisaatiosta käskettävien ja käskijöiden välisenä valtasuhteena ja siitä neuvotteluna.

Tietoa myyvät ammatit ja tiedon myymisen oikeutus nousivat keskiajalla kiivaan keskustelun kohteiksi. Salla Palmi-Felin tarkastelee asianajajien, lääkäreiden ja opettajien muodostamaa uutta maallista sivistyneistöä erityisesti kerjäläisveljestöjen edustajien näkökulmasta päälähdeaineistonaan rippi-isiien ohjekirjat sekä saarnojen apumateriaali (”Tietoa myyvät ammatit saarnamateriaaleissa 1215–1350”).

Vorkutan pakkotyöleirissä alkoi kesällä 1953, pian Josif Stalinin kuoleman jälkeen, harvinaisen laaja ja seurauksiltaan kauaskantoinen lakko. Leirivaltaajien ja mielenosoittajien eturintamassa, yhtenä johtajista, oli 34-vuotias suomalainen näyttelijä Eino Prykä, jonka sotilaat ampuivat ensimmäisten joukossa. Hänen lisäksi surmattiin useita kymmeniä muitakin ihmisiä. Jukka Rislakki selvittää veristä tapahtumasarjaa ("Vorkutan pakkotyöleirin kapina 1953 ja sen suomalainen johtohahmo").

Anu Lahtinen kysyy kolumnissaan, onko historiantutkimus fragmentoitunut ("Fragmentoitunut historiantutkimus?").